

všichni tmaři — výkony mistra Koniáše. (Tentokrát však anonymně, nevěřejně, a bez halasu, pokud možno utajeně.) V řadě několika set knih, které byly odsouzeny k vyřazení z knihoven, nacházíme také mnoho desítek prací českých vědců. A tak se vyřazují (nebo už byly vyřazeny, zapečetěny a na nepřístupném místě v knihovnách uschovány) buď všechny nebo některé knihy *filosofů* Pelušky Bendlové, Jiřího Cvekla, Vratislava Effenbergera, Jiřího Hermacha, Eriky Kadlecové, Roberta Kalivody, Karla Kosíka, J. B. Kozáka, Milana Machovce, Karla Michňáka, Milana Průchy, Ivana Svitáka, Jana Šindeláře, Ladislava Tondla, z filosofických překladů díla Zykmanda Baumana, Ernsta Fischera, Rogera Garaudyho, Adama Schaffa a dále mj. Dialektika a sociologie autoru Adorna, Habermase a Friedenburga, I. díl Antologie z dějin české filosofie, sborník Sedmkrát o smyslu filosofie a reedice knihy Emanuela Rádlá Utěcha z filosofie; *sociologů* Miroslava Jódla, Jaroslava Klofáče, Pavla Machonina a dále mezi jiným sborník Sociologie (vydaný 1968), Sociální struktura socialistické společnosti (vydaný 1966), Změny v sociální struktuře Československa a dynamika sociálně politického vývoje (vydáno 1967) a Malý sociologický slovník z roku 1970; *ekonomů* Karla Kouby, Eugena Löbla, Radoslava Seluckého, Jindřicha Schermera, Oty Šika, Věna Šilhana, Bedřicha Weinera a dále mezi jiným třídílné Otázky národohospodářské politiky (vydané 1967-69), Ekonomika průmyslu ČSR a vysokoškolská učebnice Politická ekonomie socialismu (z roku 1966, spolu s reedicemi 1967, 1968); *historiků* Karla Bartoška, Josefa Beldy, Františka Červinky, Jiřího Doležala, Aleny Gajanové, Františka Krause, Miloše Hájka, Jaromíra Hořce, Milana Hübla, Karla Kaplana, Zdeňka Kárníka, Vladimíra Kašika, Františka Kafky, Bohumila Klímy, Luboše Kohouta, Václava Kotyky, Juraje Kramera, Jana Křena, Mily Lvové, Františka Lukeše, Vojtěcha Mencla, Jana Moravce, Jaroslava Nedvěda, Jana Novotného, Věry Olivové, Milana Otáhalu, Ivana Pfaffa, Karla Pichlíka, Milana Reimana, Antonína Šnejdárka, Zdeňka Šolého, Alice Teichové a Mikuláše Teicha a mimo to z historických děl také všechny knihy J. S. Hájka, učebnice Dějiny mezinárodního dělnického hnutí, Slovník moderních světových dějin Karla Durmana a M. Svobody, sborník Úvahy Naše živá a mrtvá minulost, Aragonovy a Mauroisovy Souběžné dějiny, syntetizující dílo Střední a jihovýchodní Evropa ve válce a revoluci 1939-45 (první výsledek Opatova oddělení nejnovějších dějin bývalého Ústavu dějin východní Evropy), dokonce desítky let stará historická díla Josefa Pekaře; *právních historiků, teoretiků na úseku státu a práva a politologů* Jiřího Boguszaka, Ivana Bystřiny, Zdeňka Jičínského, Vladimíra Klokočky, Michala Lakatoše, Zdeňka Mlynáře, Josefa Pokšťa, Františka Šamalíka; *z oboru dějin literatury, literární kritiky, jazykovědy a dějin divadla* knihy Václava Černého, Zdeňka Eise, Eduarda Goldstückera, Milana Jungmanna, Jana Kopec-

kého, Vladimíra Karbusického, Zdeňka Kožmina, Oldřicha Kryštofka a také Základy české stylistiky A. Jedličky, V. Formánkové a M. Rejmánkové a Pařížské rozhovory o strukturalismu Mojmiru Grygara; *z problematiky teorie řízení a vztahu vědy a společnosti* skvělé práce Miloslava Krále, knihy Pavla Pelikána (například Člověk a informace z roku 1967) a také akademická publikace Věda a naše současnost. Na indexu jsou také nejen všechny knihy T. G. Masaryka a E. Beneše, ale také knihy a studie o nich. Některé významné publikace vědců vyňaných z vysokých škol a společenskovědních institucí se nedostaly na seznam prohibít jen šťastnou či kuriózní náhodou a raději na ně nebudeme upozorňovat.

Je potřeba ještě dále argumentovat o tom, že intelektuální genocidou na úseku společenských věd utrpěla a trpí celá česká společnost?

(Pokračování v č. 4-74)

Nejlepší zbraň?

Georg Moldau napsal do Listů (č. 1/1974) velmi provokující úvahu. Její smysl je — stručně a možná trochu zvlagarizovaně řečeno — v tom, že musíme proti dnešnímu čs. režimu bojovat kvalitní, vysoce odbornou prací, náročností zdola. Doslova říká, že je to naše — jediná zbraň.

Moldau se snaží svůj názor doložit připomenutím nedávné minulosti. A doslova říká o období před rokem 1968: "Byla to tedy relativně vysoká náročnost ve všech oblastech, kritičnost, snaha prosadit se, ježímž cílem bylo dokázat si, že ještě něco jsme a něco umíme a připomenout se ve světě alespoň touto formou. To byla ta síla, která nakonec olásla režimem".

Nepřesná analýza minulého vývoje přivádí autora k pochybnému závěru. Copak systém sám tehdy nevedl do pohybu síly, které se nakonec obrátily aspoň částečně proti němu? Neschopnost řešit základní politické a ekonomické problémy, narůstání konfliktních situací ve všech oblastech, které zbavovaly masy lidí iluzí o tomto typu socialismu. A z toho rostlo vědomí, že je třeba něco udělat, něco změnit a že na to nestačí drobné — jak se někdy říkalo — kosmetické úpravy.

I když podstata režimu před lednem 1968 a dnes je látáž, přece jen postavení tohoto totalitního monopolního socialismu je dnes zcela jiné: žádná sociální vrstva o něm již netrpí oněmi dávnými iluzemi. To je jedna věc. A druhá ovšem: je tu obrovská síla deprese, nevidění perspektiv, přílišná fascinace tou velkou sovětskou silou, která mnohým vyrazí dech.

A copak na to všechno stačí pořádná dobrá práce? Já s tím souhlasím, že je potřeba pořádně pracovat — všude. Ale vidět v tom jedinou zbraň, jedinou možnost zápasu s tímto režimem, to je třeskutě málo a třeskutě nevěrohodné.

Na koho se vlastně Moldau s tou výzvou obrací? Na onoho historika, který je nočním hlídačem? Co má dělat pořádně? V noci hlídat? Na toho ekonoma, který kontroluje stav vody? To má pořádně kontrolovat, aby tenhle režim potom následkem toho padl? Na literárního teoretika, který se stal uklízečkou? To má vést zápas proti nelidskému režimu náročně prováděným uklízením?

Výzva k zápasu má tehdy smysl, jestli se vyzývá k něčemu, co aspoň vypadá reálně, čemu lze připsat aspoň minimum pravděpodobnosti. Ale toto? Po mém soudu měl autor napsat, jak si ten zápas představuje konkrétně a měl říci jasně, na koho se svou výzvou obrací.

Praha

HOMO

Potřeba negativního příkladu

Z historie středověkých náboženských bojů víme, že církev svatá označovala všechny, kteří nezasahovali její učení, za Antikristy. Dnes tato metoda opožívá v bizarní podobě v soustavě "marxisticko-leninské" Věry pravé kremelského ražení. Všechno, co se podle soudu moskevských ideologických velekněží neshoduje s Jedině Správným Učením Jediné Strany, je prostě a jednoduše Antikomunismem.

(Abychom věděli, o čem je řeč: Podle československého vojenského ideologa Františka Buřinského, který vyškolen v Moskvě opakuje naučené poučky, platí, že "Antikomunismus je hlavně ideově politickou zbraní imperialismu. Je souhrnem zcela konkrétních agresivních ideologických a politických činů a prostředků, kterých imperialistická reakce používá v boji proti komunistické ideologii a socialistické praxi").

Antikomunistou může být kdekdo: Mao i Dubček, Franz Marek i Jíří Pelikán, Roger Garaudy i Pierre Daix, Manuel Azcarate i Michel Tatu, Grigorenko i Medvědév, Kheďafi i Sadat, možná v budoucnu také (nebo opět) Tito i Ceaucescu . . .

Novodobá sovětská stranická propaganda dospěla zřejmě k poznatku, že už nevystačí s opotřebovanými Antikristy typu Trockého a "renegáta" Kautského. Domnívá se, že lidu, o jehož duši usiluje, musí předložit Antikomunisty živé a konkrétní, v různých velikostech.

Mrtví Antikomunisté mají pro kremelské ideology začasné nežádoucí vlastnosti; mění se totiž někdy v mučedníky. Český student Jan Palach, který se v lednu 1969 upálil v Praze, aby tak protestoval proti křížáckému tažení zbrojnošů Varšavského paktu do Čech

a na Slovensko, je dodnes děsí natolik, že dokonce odstranili jeho hrob a pozůstatky studenta Palacha odvezli neznámo kam.

Živý Antikomunista má však mnohé přednosti. Nemůže se záhludně změnit v nežádoucího "antihrdinu", mučedníka. Může být desanován, špiněn a pomlouván. Je možné mu vyhrožovat, zueklidňovat ho anonymními telefonickými hovory, je možné mu do bytu posílat provokatéry. Za hranicemi Sovětského svazu, v "socialistických" zemích napadených chorobou "revisionismu" je, pravda, situace trochu jiná, a jejich poslušnost musí být udržována expedičními vojenskými sbory, avšak v mateřské zemi imperia se pronásledovatelům "dissidentů" stále ještě otevírají nevyčerpateľné možnosti. Manželka "nepřítelkyně sovětského lidu" nenakoupí mléka k snídani, aniž by jí "pracující" ženy nepočastovaly urážlivým slovem, jeho děti nedojdou do školy, aniž by jim vzorní pionýři potměšile nepodrazili nohu. . . Živého "Antikrista" je možné zahnat do úzkých a pak čekat, až suad v depresi udělá nějaký chybný krok. Třeba se z nedostatku informací dopustí nepřesného výroku či prohlášení a sám se tak vystaví do pozice terče, do kterého rozvášnění propagandisté budou pak neomylně střilet. Učiní tak bez obav, neboť oběti je zamezeno, aby se bránila.

Zvláště vhodným objektem štvavých propagačních kampaní jsou ovšem "Antikristé", které režim vyštval z vlasti a o kterých v tom okamžiku jásající pisálek prohlašuje, že "tyjí z dolarového žoldu", že se dali do služeb "svých pravých chlebohárců". (Pozoruhodné je, že slovní vazba "dolarový žold" je neměnná, i když si vyhnanec v zemi svého politického azylu na svůj chléb vezdejší poctivě vydělává v librách šterlinků, francích, markách či guldenech). Ve službách "Antikomunismu" či "Imperialismu" jsou pak všichni, o nichž to příslušný propagační orgán rozhodne.

Propagandisté moskevského ražení se řídí heslem: "Kdybychom emigranty neměli, museli bychom si je vytvořit".

Pilní záčci moskevské ideologické školy věrně napodobují své učitele, byť nedosahovali obratností svých preceptorů, kteří jím v případě Solženicyua opět jednou předvedli vrcholný mistrovský kousek. Dokud to potřebovali, byl pro ně živý Solženicyua v zakázaném bytě v Moskvě výtečným objektem štvanic. Pozorně sledovali, jaký bude mít aféra vývoj, aby mohli včas rozhodnout, zda snad bude Solženicyua opět postaven před soud, uvězněn, deportován či zavřen do blázince. Pak však seznali, že by pro ně bylo výhodnějším řešením, kdyby se jím podařilo Solženicyua vyštvat ze země. Ale co dělat — jak pravil Černyšev a po něm opakoval Lenin — když si ten prokletý Solženicyua ani pro Nobelovu cenu do Stockholmu nejel a nebylo mu tudíž možné uzavřít cestu k návratu? Zvolili tedy nakonec neslýchanou proceduru, která v současném civilizovaném světě nemá obdoby: "sbalili" ho jako sprostého zločince a násilím ho vyvezli za hranice.